

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2019)0204

Iraan ja eelkõige inimõiguste kaitsjate juhtum

Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2019. aasta resolutsioon Iraani ja eelkõige inimõiguste kaitsjate juhtumi kohta (2019/2611(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Iraani kohta, eriti 13. detsembri 2018. aasta resolutsiooni Iraani ja eelkõige Nasrin Sotoudehi juhtumi kohta¹ ning 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni ELi strateegia kohta Iraani suhtes pärast tuumakokkuleppe saavutamist²,
- võttes arvesse nõukogu 4. veebruari 2019. aasta järeldusi Iraani kohta,
- võttes arvesse Iraani Islamivabariigi inimõiguste olukorra eriraportööri 30. jaanuari 2019. aasta raportit ja tema 29. novembri 2018. aasta avaldust Iraani kohta,
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 17. detsembri 2018. aasta resolutsiooni inimõiguste olukorra kohta Iraani Islamivabariigis,
- võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,
- võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, millega Iraan on ühinenud,
- võttes arvesse Iraani presidendi hartat kodanike õiguste kohta,
- võttes arvesse ELi suuniseid inimõiguste kaitsjate kohta,
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste ekspertide 29. novembri 2018. aasta avaldust „Iran must protect women’s rights advocates“ selle kohta, et Iraan peab kaitsma naiste õiguste eest võitlejaid,
- võttes arvesse ELi suuniseid surmanuhtluse küsimuses, piinamist ning muud julma, ebainimlikku ja inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist käsitlevaid ELi suuniseid ning ELi inimõiguste alaseid suuniseid sõnavabaduse kohta internetis ja

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0525.

² ELT C 215, 19.6.2018, lk 86.

mujal,

- võttes arvesse nõukogu 12. aprilli 2018. aasta otsust pikendada piiravate meetmete kohaldamist Iraanis aset leidvate tõsiste inimõiguste rikkumiste tõttu veel 12 kuuks,
 - võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 12. märtsi 2019. aasta avaldust inimõigustele spetsialiseerunud Iraani advokaadi Nasrin Sotoudehi süüdimõistmise kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,
- A. arvestades, et Iraani inimõiguste kaitsjaid, ajakirjanikke, advokaate ja veebiaktiviste ahistatakse pidevalt ning neid ähvardab oma töö tõttu meelevaldne kinnipidamine, vahistamine ja kohtu alla andmine; arvestades, et Iraani luureministeerium ja teised ametivõimud on asunud viimastel kuudel kodanikuühiskonda tõsiselt survestama;
- B. arvestades, et Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsioonis ELi strateegia kohta Iraani suhtes pärast tuumakokkuleppe saavutamist rõhutatakse vajadust järgida ELi ja Iraani suhete kontekstis ELi inimõiguste suuniseid, muu hulgas inimõiguste kaitsjate osas;
- C. arvestades, et inimõigustele spetsialiseerunud tunnustatud advokaat Nasrin Sotoudeh mõisteti hiljuti vähemalt seitsmeks aastaks vangi; arvestades, et arvatavasti kujuneb tema karistus kahe kohtuprotsessi peale kokku märkimisväärselt pikemaks, ehkki tema vanglakaristuse täpne pikkus ei ole veel teada; arvestades, et tema vangistamise tegelik põhjus on rahumeelne võitlus inimõiguste eest Iraanis; arvestades, et tema kohtuprotsessid ei olnud kooskõlas peamiste nõuetekohast menetlust käsitlevate rahvusvaheliste nõuetega;
- D. arvestades, et Nasrin Sotoudehi abikaasa Reza Khandan peeti kinni toetusavalduste pärast naistele, kes protestisid rahumeelselt pearäti kandmise kohustuse vastu ja nõudsid Nasrin Sotoudehi vabastamist; arvestades, et 2019. aasta jaanuaris mõistis Teherani revolutsioonikohus ta kuueks aastaks vangi;
- E. arvestades, et 2018. aasta jaanuaris ja veebruaris vahistati ühenduse Persian Wildlife Heritage Foundation keskkonnaaktivistid Taher Ghadirian, Niloufar Bayani, Amirhossein Khaleghi, Houman Jokar, Sam Rajabi, Sepideh Kashani, Abdolreza Kouhpayeh ja Morad Tahbaz, kellele ei lubatud kinnipidamise ajal advokaadiga konsulteerida ning kelle hiljuti toimunud kohtuprotsessid ei vastanud õiglase kohtumenetluse nõuetele; arvestades, et eelmisel aastal suri salapärasel asjaoludel vangistuses Iraani-Kanada päritolu professor Kavous Seyed-Emami, kes kuulus samasse ühendusse;
- F. arvestades, et 2018. ja 2019. aastal vangistati ka ametiühinguaktivistid Esmaeil Bakhshi, Sepideh Gholian ja Mohammad Habibi, kes korraldasid töötajate ja õpetajate õiguste kaitseks meeleavaldusi; arvestades, et 2010. aastal mõisteti jumalavaenulikkuse eest viieteistkümneks aastaks vangi inimõiguste kaitsja Maryam Akbari Monfared, kellele ei ole terviseprobleemidele vaatamata vangistuses arstiabi võimaldatud;
- G. arvestades, et pikad vanglakaristused on mõistetud veel aktivistidele Arash Sadeghile, Narges Mohammadile ja Farhad Meysamile, kes korraldasid kampaaniaid naiste

- õiguste, surmanuhtluse keelustamise ja inimõiguste toetuseks;
- H. arvestades, et Iraani kohtute menetlused ei ole tihti õiglasel ning asitõenditena kasutatakse ka piinamisel saadud tunnistusi; arvestades, et ametivõimud käsitlevad inimõiguste eest võitlemist endiselt kuriteona ning kasutavad Iraani kriminaalmenetlusseaduse artiklit 48, et keelata kinnipeetavatel advokaadiga konsulteerida; arvestades, et kohtusüsteemi vastutustundlikkusele sundimiseks puuduvad sõltumatud mehhanismid;
- I. arvestades, et järjekindlalt vahistatakse ka mõne ELi riigi ja Iraani topeltkodakondsust omavaid isikuid, nagu Nazanin Zaghari-Ratcliffe, kellel on nii Ühendkuningriigi kui ka Iraani kodakondsus, ning tavaliselt järgneb vahistamisele sellistel juhtudel pikk üksikvangistus, ülekuulamised, nõuetele mittevastav kohtumenetlus ja pikk vanglakaristus, ebamäärane või laialivalguv ametlik süüdistus (näiteks „riiklikud julgeolekuhuvid“ või „spioneerimine“) ning vangistatu nime avalik mustamine ametivõimude heakskiidul;
- J. arvestades, et teada on antud arvukatest juhtudest, kus vangide kinnipidamistingimused on ebainimlikud ja inimväarikust alandavad ning kus kinnipeetutele ei anta vajalikku arstiabi, ehkki see on vastuolus ÜRO kehtestatud kinnipeetavate kohtlemise standardsete miinimumnõuetega;
- K. arvestades, et vabariikliku Iran Human Rights raportis esitatud hinnangute kohaselt hukati Iraanis 2018. aastal 273 inimest (see arv oli 2018. aastal suurem vaid ühes riigis);
- L. arvestades, et 2018. aastal osalesid tuhanded inimesed rahumeelsetel meeleavaldustel ja korraldasid streike, et protestida saamata jäänud palga, halbade töötingimuste, korrupsiooni, poliitiliste repressioonide jms vastu; arvestades, et ametivõimud vahistasid selle eest sadu inimesi ja karistasid neist paljusid vanglakaristuse või piitsutamiseega;
- M. arvestades, et Iraani kohtusüsteem karistab jätkuvalt ka pearäti kandmise kohustuse vastu meelt avaldavate naisõiguslaste rahumeelset vastuhakku; arvestades, et 2018. aastal vahistati selliste meeleavaldustega seoses vähemalt 39 naist ning veel 55 naist peeti kinni naiste õiguste eest võitlemise pärast;
- N. arvestades, et Iraanis piiratakse nii ajakirjandusvabadust (olenemata sellest, kas tegemist on veebipõhiste või traditsiooniliste väljaannetega), ühinemisvabadust kui ka mõttevabadust;
- O. arvestades, et Iraani ametivõimud kiusavad süstemaatiliselt taga ajakirjanikke ja nende perekondi, kaasa arvatud BBC Pärsia talituse töötajaid, kasutades kriminaaluurimisi, varade külmutamist, meelevaldseid vahistamisi, kinnipidamist, jälgimist, ahistamist ning valede ja pahatahtliku laimu levitamist; arvestades, et praegu viibib Iraanis vangistuses vähemalt kaheksa ajakirjanikku;
- P. arvestades, et Iraani president Hassan Rouhani esitas 2016. aasta detsembris kodanike õigusi käsitleva harta; arvestades, et see ei ole õiguslikult siduv;
- Q. arvestades, et usu- ja rahvusvähemuste liikmeid, sealhulgas Baha'i usu järgijaid ning aseri, kurdi, araabia ja belutši kogukondade liikmeid, sunniite, kristlasi ja

usutunnistusega inimesi diskrimineeritakse Iraanis nii tööhõives, hariduses, usuvabaduse kasutamisel kui ka poliitilises tegevuses;

1. kutsub Iraani valitsust üles vabastama viivitatama ja tingimusteta kõik inimõiguste kaitsjad, meelsusvangid ja ajakirjanikud, keda peetakse kinni või kes on süüdi mõistetud üksnes väljendusvabaduse ja rahumeelse kogunemise õiguse kasutamise eest; rõhutab, et Iraani ametivõimud peavad igas olukorras tagama, et inimõiguste kaitsjad, advokaadid ja ajakirjanikud saavad teha oma tööd ähvarduste, hirmutamise ja takistusteta;
2. kordab Iraani valitsusele esitatud üleskutset vabastada viivitatama ja tingimusteta Sahharovi auhinna laureaat Nasrin Sotoudeh ning tõstab esile tema vaprust ja pühendumust inimõiguste ja naiste õiguste kaitsmisele Iraanis; peab Nasrin Sotoudehi ülimalt ebaõiglast kohtuprotsessi ja süüdimõistmist õigusemõistmise rängaks veaks ning tervitab Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 12. märtsi 2019. aasta sellekohast avaldust;
3. kutsub Iraani ametivõime üles muutma riigi kriminaalmenetlusseaduse artiklit 48, et tagada kõikidele süüdistatavatele õigus olla esindatud nende enda valitud advokaadi poolt ja õigus õiglasele kohtumenetlusele vastavalt Iraani kohustustele, mis tulenevad kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist;
4. nõuab, et Iraani ametivõimud tagaksid kõikide kinnipeetavate turvalisuse ja heaolu, sealhulgas vajaliku arstiabi kättesaadavuse; nõuab sõltumatu uurimise läbiviimist Kavous Seyed-Emami vangistuses aset leidnud surma asjaolude üle ja väidete üle, et teisi vangistatud aktiviste on piinatud, ning mõistab hukka tava jätta poliitvangid tahtlikult arstiabita;
5. palub Iraani ametivõimudel kiiremas korras lõpetada ajakirjanike, veebiaktivistide ja nende pereliikmete jälgimine, vahistamine, ahistamine ja neile süüdistuste esitamine, samuti internetitsensuur, ning nõuab selliste tingimuste loomist, kus aktsepteeritakse väljendus- ja meediavabadust nii internetis kui ka muudes kanalites;
6. palub Iraani valitsusel teha koostööd ÜRO eriraportööriga, kes tegeleb inimõiguste olukorra küsimustega Iraanis, sealhulgas võimaldada tal riiki siseneda;
7. nõuab, et ELi liikmesriigid ja institutsioonid jätkaksid vahistatud inimõiguste kaitsjate juhtumite tõstatamist nii oma Iraani partneritega suhtlemisel kui ka järgmisel ÜRO Inimõiguste Nõukogu kohtumisel Genfis;
8. palub Euroopa välisteenistusel jätkuvalt lisada inimõigused ja eriti inimõiguste kaitsjate olukord ELi ja Iraani kõrgetasemelise dialoogi temaatikasse; palub komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal ühtlasi avalikult kinnitada, et inimõiguste austamine on ELi ja Iraani suhete arengu keskne osa;
9. palub komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal uurida võimalust seada Iraaniga sisse ametlik inimõigustealane dialoog kooskõlas ELi suunistega kolmandate riikidega peetavate inimõigustealaste dialoogide kohta;
10. ergutab ELi ametnikke nõudma, et Iraani ametivõimud tagaksid vangistatud

inimõiguste kaitsjate turvalisuse ja heaolu ning uuriksid igakülgset esitatud väiteid piinamiste kohta;

11. palub kõikidel liikmesriikidel, kellel on Teheranis diplomaatiline esindus, kasutada ELi suunistes inimõiguste kaitsjate kohta sisalduvaid mehhanisme, et neid isikuid kaitsta ja toetada, kasutades selleks muu hulgas avalikke seisukohavõtte, diplomaatilisi demarše, kohtuprotsesside jälgimist ja vanglate külastusi;
12. nõuab, et Iraan lõpetaks naiste õiguste kaitsjate tegevuse kriminaliseerimise, sealhulgas nende puhul, kes protesteerivad rahumeelselt pearäti kandmise kohustuse vastu, ning nõuab selle diskrimineeriva ja alandava tava kaotamist;
13. kutsub Iraani valitsust üles kaitsma kõikide usu- ja rahvusvähemustesse kuuluvate isikute õigusi ning lõpetama nende igasuguse diskrimineerimise;
14. tervitab uimastikaubanduse seaduses tehtud muudatusi, millega on vähendatud surmanuhtluste määramist, ning nõuab kõikide surmaotsuste läbivaatamist, veendumaks, et kõik vastavad kohtuprotsessid on läbi viidud kooskõlas rahvusvaheliste nõuetega; palub Iraani ametivõimudel esimese sammuna surmanuhtluse kaotamise suunas kehtestada viivitamatult moratorium surmanuhtluse kasutamisele;
15. soovib enne parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppemist saata Iraani inimõiguste allkomisjoni ajutise delegatsiooni, et külastada vangistatud inimõiguste kaitsjaid ja pidada vajalikud kohtumised Iraani ametivõimudega;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa välisteenistusele, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Iraani Islamivabariigi kõrgeimale juhile ja presidendile ning Iraani parlamendi Majlise liikmetele.